

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XIX. De charitate, prout prohibente scandalum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

CASUS XIX.

De charitate, prout prohibente
scandalum.

Taborius in examine Synodali interrogatur
 1. *Quid sit scandalum, activum, passivum.* 2. *Directum, indirectum.* 3. *Quale sit peccatum.* 4. *An attrahat malitiam peccati, ad quod inducit.* 5. *Quid de loquente verba turpia coram multitudine, scribente vel pingente obscena.* 6. *Componente historias, litteras amatorias, exhibente. spectante turpes comœdias* 7. *An circumstantia sollicitationis, in confessione exprimenda.* 8. *An parato ad majus malum liceat suadere minus.* 9. *Quid in materia justitie.* 10. *An liceat offerre occasionem peccandi, ut deprehensus emendetur.* 11. *Vel tentare ad peccatum.* 12. *An liceat inebriare ad impediendum gravius delictum.* 13. *An inducere ad veniale.* Pro resol.

QUÆR. I. *Quid & quotuplex sit scandalum?*

- R. 1. Scandalum aliud est activum, aliud passivum. *Activum* est dictum vel factum, actio, vel ommissio minus recta præbens proximo occasionem peccati. *D. Th. 2. 2. q. 43. a. 1.* Dicitur 1. *Actio vel ommissio minus recta* id est, quæ vel in se sit mala, vel saltem habeat speciem mali. Dicitur 2. *Præbens occasionem peccandi*, id est liberiùs vivendi, virtutem, aut statum religiosum contemnendi, de aliis temerè judicandi, vel detrahendi &c. nam si des tantùm occasionem admirandi, de te

malè,

malè, sed non temerè sentiendi, &c. propterea præcisè non committis scandalum, quia hæc sine peccato fieri possunt. *Scandalum passivum* est ipsum peccatum proximi, quod si oriatur ex occasione ab alio subministratâ, dicitur *datum seu pusillorum*; si oriatur ex sola peccantis malitia, dicitur *acceptum & Pharisaicum*, à Pharisæis, qui ex optimis Christi actionibus sumebant occasionem peccandi, eumque persequendi.

Re. 2. Scandalum activum subdividitur in directum & indirectum: *directum* est actio vel omissio, quâ quis ex proposito, jussu, suasu, sollicitatione, vel exemplo intendit aliquem ducere in peccatum, idque vel formaliter intendendo ipsam ruinam spiritualem proximi, vel offensam Dei, quod propriè est demonum, & rarum in hominibus, nisi omnino pessimis; vel tantum materialiter intendendo ipsam actionem peccaminosam v.g. furtum, fornicationem ut sibi utilem vel delectabilem. *scandalum indirectum* est, quando quis alterius peccatum quidem non intendit, sed tamen sine justâ causâ ponit actionem, ex qua prævidet alterius ruinam probabiliter secuturam; ut si Clericus detineat personam populo suspectam, etsi innocentem, cum periculo detractionum; aut Religiosus loquatur verba indecentia, ex quibus prævidet Religiosos contemnendos, aut alios liberiùs victuros; aut si quis coram illis, quos novit furto addictos, narret alterius pecuniam esse negligenter custoditam; vel si quis coram marito zelotypo liberiùs jocetur cum ejus uxore non sine periculo suspicionum, & gravium discordiarum.

O 3

QUÆR.

3. QUÆR. II. Quale peccatum sit scandalum, & qualiter in confessione explicandum?

R. 1. Scandalum est peccatum ex genere suo mortale, tantum contra charitatem, sed etiam contra omnia præcepta, quæ ratione ipsius transgreditur scandalizatus, idque respectu scandali directi concedunt omnes, v. g. inducis Religiosum ad fornicationem, non tantum peccas contra charitatem, sed & contra castitatem, & religionem, debetque non tantum in confessione explicare ipsam inductionem, sed etiam numerum, & speciem mortalium, ad quæ directè induxisti; ratio est, quia ista peccata sunt tibi voluntaria, utpote re-intenta.

4. R. 2. Probabilius etiam indirectè scandalizans contrahit omnem malitiam peccati, cujus occasionem dedit, ita ut in confessione debeat dicere: posui talem actionem, ex qua prævidi tot, & tales personas talia peccata admissuras. *Azor, Sanch. Dicast. Steph. t. 3. d. 3. n. 70.* contra *Lugo, Tamb. & alios*: Ratio est, quia indirectè scandalizans non tantum permittit proximi peccatum, ut volunt adversarii, sed ad illud positivè concurrat, sine iusta causâ præbendo occasionem, ergo peccatum proximi est ipsi saltem interpretativè voluntarium; ergo omnem ejus speciem & numerum tenetur in confessione explicare.

Dicit 1. Ab actione scandalosâ teneor tantum abstinere ex charitate, ergo per eam tantum pecco contra charitatem.

2. Si scandalizans contrahat omnem malitiam, quæ est in peccato scandalizati, ergo si Religiosus laicum inducat ad fornicationem,

pecca-

peccabit contra castitatem, per consequens admittit sacrilegium.

2. Qui dicit, alterius pecuniam esse malè custoditam, tenebitur ad restitutionem, si alius inde prævideatur eam furaturus.

3. *Ad 1. N. Aff.* nam si per ebrietatem aliquem inducam ad blasphemiam, non tantum pecco contra charitatem, sed etiam contra temperantiam, & religionem, ergo ex motivo harum virtutum etiam teneor ab ejusmodi scandalo abstinere.

Ad 2. N. ult. C. nam quamvis Religiosus laicum inducens ad fornicationem peccet contra castitatem, eò quòd castitas non tantum prohibeat actus venereos in se, sed etiam eosdem causare in alio, non tamen peccat contra votum, quia non vovit castitatem in alio, sed in se tantum.

Ad 3. C. seq. nam talis non purè permittit alterius furtum, ut male supponit *Lug.*, sed ad illud positivè concurrat, talis enim narratio movet furem ad furtum. Ex dictis

Deduces seqq. 1. Histrio vel alii, qui verba turpia coram magna multitudine, vel coram pueris, & puellis proferunt, peccant mortaliter, quia exponunt se periculo aliquos ex iis scandalizandi. hoc est ad cogitationes, oblectationes, vel motus turpes inducendi &c.

2. Qui obscenas poëses, cantilenas componunt, evulgant &c. Item qui faciunt statuas, picturas, aut imagines valde turpes, aut similia retinent, vendunt, donant, non unius tantum, sed tot peccatorum rei sunt, quot lapsibus exponunt aspicientes, & quamdiù illa non destruunt, vel ad honestatem reconcin-

nari faciunt, omnium Sacramentorum sunt incapaces. Similiter mortaliter peccant, qui ex modo imagines fixè contemplantur, quia semper est periculum, ut vel tum, vel postea inde habeant turpes cogitationes, motus &c. *Nec obstat*, quòd fortè tales cogitationes, vel motus non sequantur; *Nam* sufficit, quòd sine causâ eorum se periculo exponant. Sed quid de pingente vel aspiciente infantes nudos? Quia infantis nudi aspectus non ita provocat ad libidinem sicut aspectus personæ grandioris, non facilè damnarem mortalis, qui talen fixè intuetur, aut etiam pingit, modò turpis animus ablit; quamvis & hic cautelâ opus sit.

3. Non facilè à peccato mortali excusari possunt, qui componunt libros amatorios vulgo *Roman*; Licet enim turpia verbis expressè non referant; sæpè tamen turpes ingerunt imagines; dumque amantium colloquia, familiaritates, eventus, litterulas, artes, milleque casus amatorios oculis exponunt, non rarè in teneris & incautis adolescentum & puellarum animis similes excitant flammæ; & ideo omnes illi libri à familiis verè Christiânis sunt ablegandi; Litteræ amatorix pariter valdè sunt periculosæ, nisi tendant, ad honestas nuptias, quia sæpè sub specie amoris honesti, amor impurus latitat, & dum urbanitas apparenter declaratur, nonnunquam libido intus accenditur. De choreis qualiter liceant dicam *ca. seq. n. 7.*

6. 4. Mortaliter peccant qui componunt vel exhibent comœdias obscœnas; Item qui eas spectant, nam & hi exponunt se periculo turpis complacentiæ, vel motuum, & revera ap-
pro-

probant, ac solvendo comœdis stipendium foveant comœdiam mortaliter malam, & si sint Clerici, insuper peccant peccato gravis scandali, quia dant laicis anam comœdias liberiùs adèundi, unde patet, quanta sit obligatio Principum ac Magistratum ejusmodi comœdias prohibendi.

5. Qui alium jussu, consilio, vel exemplo suo induxit ad peccandum, debet in confessione exprimere, quòd alium induxerit. *Nec obstat*, quòd alius de se paratus fuerit; *Nam* licet tunc non causetur voluntas peccandi, causatur tamen actuale exercitium peccati. Si vir sollicitè scœminam ad turpia, secuto actu non est opus, exprimere sollicitationem, quia cum viri plerumque primò petere, vel sollicitare soleant, id ex plerumque contingentibus prudenter præsimitur, quamdiu non exprimitur contrarium. *Lugo hic n. 142. Spor. t. 5. c. 1. n. 20.* Aliud est de scœmina sollicitante, aut si sollicitatio viri effectum non fuit consecuta, tunc enim juxta omnes explicanda erit.

6. Probabile est, & in praxi tutum, quòd liceat parato ad majus malum suadere minus malum, si aliter majus impediri non possit. *Less. Lugo, Sanch. L. 2. d. 11. n. 15. Steph. t. 3. d. 3. n. 79. Dian. p. 5. t. 7. ref. 18.* Ratio est, quia non suadetur absolutè minus malum, sed ex supposito, quòd velit facere majus; seu propriè non suadetur malum (quod vellet non fieri) sed permutatio majoris mali minus, quæ bona est, idque confirmatur exemplo *Lothi Gen. 19.* ubi ad avertendam sodomiam præsensentavit filias suas stuprandas. Ita DD. cit. Certò videtur esse licitum suadere minus malum

lum contentum in majori, ut in homicidio
 continetur mutilatio, in adulterio fornicatio
 furtum 10 aureorum in furto 20. Ratio est
 quia tum propriè non suadet, aut intendit
 minus malum, sed tantum, ut paratus & de-
 terminatus ad majus malum, unam ejus par-
 tem omittat. *Econtra* si unum malum in al-
 tero non contineatur, ut si volenti occidere
 suadeam ebrietatem, major est difficultas, qui
 talis nullo modo est determinatus ad ebrieta-
 tem nequidem implicite, ideoque suadens ebrieta-
 tem videtur ad illam determinate movere,
 ideoque peccare, quod mihi quidem videtur
 probabilius, ut ostendi cas. 12. n. 12. *Si ab-*
cas: talis propriè non suadet aut intendit ebrieta-
 tem, quam vellet non fieri, sed omissionem
 homicidii, aut commutationem homicidii in
 ebrietatem. *R. N. Aff.* nam etsi talis ineffica-
 citer vellet non fieri ebrietatem, de facto ta-
 men eam directe vult, & intendit ut medium
 diu impeditivum homicidii; ut patet à parti-
 in eo, qui ut servet suam vel alterius vitam,
 suadet, vel eligit mendacium aut pollutionem,
 quamvis revera nollet mendacium vel polluti-
 onem, si abesset periculum vitæ, quia tamen
 illa de facto vult, & adhibet ut medium, ser-
 vandæ vitæ & sanitatis, peccat; & Ratio est,
 quia non sunt facienda mala ut eveniant bo-
 na. Similiter in materiâ justitiæ non licet fu-
 9. ri suadere, ut à Cajo furetur minus, ne aliàs
 furetur plus à Titio, aut ut vulneret Cajum aliàs
 occisurus Titium, quia Cajus æquè habet jus
 in suum corpus, quam Titius in suum, & æque
 jus in suum minus, quam Titius in suum
 majus, ergo licite suaderi non potest, ut unius
 jus

ius potius violetur, quàm alterius; licebit tamen in genere, non determinando personam in particulari, proponere hanc veritatem, quòd sit minus malum furari parùm, quàm multùm, aut furari à divite, quàm à paupere. *Spor. n. 60. Ratio est, quia habeo jus ad proponendam ejusmodi veritatem, in genere & si ipse inde moveatur ad furandum minus, vel ad furandum à divite potius, quàm à paupere, id non fit ex mea propositione, sed ex aliqui ejus emendatione.*

7. Potest maritus (idem est de aliis) ex ju-
 10. stâ causâ, eò quòd v. g. aliâ viâ emendari non possit, permittere adulterium uxoris, fornicationem filix &c. ut deprehensæ corrigantur, est *communis*, imò mihi valde probabile, & in praxi tutum videtur, quòd liceat aliquo modo dare ansam, vel occasionem peccandi, subministrando materiam de se indifferentem, ut si herus relinquat cistam apertam, ut famulum deprehendat in furto; è domo abeat, & inopinè redeat, ut uxorem in adulterio deprehensam emendet. *Ratio est, quia hæc videtur tantùm esse remora cooperatio ad alterius peccatum per actionem de se indifferentem, quod ex justâ causâ licet; neque intenditur proximi peccatum, quòd odio habetur, sed tantùm emendatio & correctio, casu quo peccare voluerit; idem videtur dicendum de custodibus gabellarum, sylvarum, hortorum, qui studiosè se abscondunt, ut deprehendant, & ab ulteriori transgressione deterreant transgressores. Nav. Sanch. Laym. hic n. 5. Oppositum tamen est tutius, & probabilius; quia etsi apertio cistæ, abitus mariti de se sint quid indifferens, in his tamen circumstan-*

cumstantiis sunt sollicitativa ad peccatum, & ut talia intenduntur, etsi ad bonum finem non enim sunt facienda mala, ut eveniant

11. bona.

8. Multò minùs licebit aliquem subornare qui proximum tentet ad peccatum, v. g. uxorem ad adulterium; hoc enim erit duplex scandalum, unum respectu tentantis, quem indicit ad illicitam sollicitationem, & alterum respectu tentati, cui das occasionem consentienti illicitæ sollicitationi an liceat iudici offerre

12. aut acceptare munera, dicam *Cas. 62. n. 3.*

9. Probabiliter licet alicui præbere vinum fortissimum, cuius virtutem ignorat, ut ex eo inebriatus abstinere ab homicidio, adulterio, vel simili delicto, quod commodiori viâ impediri non potest, etsi oppositum sit probabile

13. lius *V. cas. 12. n. 12.*

10. Inducere aliquem ad peccandum venialiter, est tantum veniale; nisi inductus per hoc fortè pateretur grave damnum in spiritualibus, ut contingere posset in homine valde sancto. *Ratio* est, quia quamvis peccatum veniale sit majus malum, quàm omnia mala temporalia, tamen in genere suo est aliquid leve, & facile reparabile, sicut ergo aliquis non peccat mortaliter illud causando in se ipso, sic nec causando in aliis. Si tamen quis induceretur sæpius ad venialia v. g. levia furta, potitationes, vel religiosus ad frequentes fractiones disciplina peccaretur mortaliter, quia paulatim erit morale periculum vel gravioris peccati, vel notabilis damni in disciplina
monastica.

CASUS